

NOTAT

STOFMISBRUGSBEHANDLING BLANDT GRØNLÆNDERE I DANMARK

SIDDHARTHA BAVISKAR

KØBENHAVN 2016

STOFMISBRUGSBEHANDLING BLANDT GRØNLÆNDERE I DANMARK
Afdelingsleder: Anne-Dorthe Hestbæk
Afdelingen for børn og familie

© 2016 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K
Tlf. 33 48 08 00
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

INDHOLD

1	INDLEDNING	5
2	GRØNLÆNDERE I STOFMISBRUGSBEHANDLING	7
	Status i 2011	7
	Stofmisbrugsbehandling fordelt på køn	8
	Stofmisbrugsbehandling og alder	9
	Stofmisbrugsbehandling fordelt på kommuner	9
	Resultater fra forløbsundersøgelsen	10
	Opsummering	10
	LITTERATUR	11

INDLEDNING

Dette notat beskriver omfanget af stofmisbrugsbehandling blandt grønlandere i Danmark. Det er et supplement til rapporten *Grønlandere i Danmark: En registerbaseret kortlægning*, som blev udgivet i september 2015. Den udkomne rapport belyser levevilkårene blandt de omkring 14.000 grønlandskfødte voksne personer, der bor i Danmark i dag, med særlig fokus på de mest sårbare personer. Den indgår i *Strategi for socialt udsatte grønlandere i Danmark 2013-2016*, som er en del af satspuljeaftalen, og som er forankret i Socialstyrelsen. Strategien er målrettet socialt udsatte grønlandere bosiddende i Danmark samt nytilkomne grønlandere, både børn og voksne, med betydelig risiko for at blive socialt udsatte i Danmark. Strategiens formål er at sikre bedre inklusion for gruppen af socialt udsatte grønlandere i de involverede kommuner og på langt sigt at nedbringe antallet af socialt udsatte grønlandere i Danmark.

På lige fod med den ovennævnte rapport beskriver vi i dette notat for det første stofmisbrugsbehandlingen for grønlanderne i Danmark sammenlignet med den øvrige danske befolkning med henblik på at vurdere, hvor stor en andel af grønlanderne der er sårbare på dette område. Det er en tværsnitsanalyse, dvs. et 'øjebliksbillede', som er baseret på en analyse af oplysninger indhentet fra to repræsentative stikprøver af henholdsvis grønlandere i Danmark og danskere i øvrigt for 2011. De to grupper, grønlandere og danskere, defineres på følgende måde:

- Grønlandere er alle personer, der er født i Grønland, og som voksne (dvs. 18 år eller ældre) er flyttet til Danmark i perioden 1. januar 1999 til 31. december 2011 (3.787 voksne i alt) samt deres børn.
- Gruppen af danskere består af en repræsentativ 5-procentsstikprøve af den øvrige del af den voksne befolkning (18 år eller æl-

dre), der var bosiddende i Danmark i perioden 1. januar 1999-31. december 2011 (218.951 voksne i alt) samt deres børn.

For det andet foretager vi en forløbsanalyse, hvor vi undersøger, hvordan deltagelse i stofmisbrugsbehandlingen har udviklet sig over tid for grønlændere i Danmark. Således består anden del af undersøgelsen af en forløbsanalyse af en udvalgt gruppe på 221 grønlændere over en 5-årig periode, 2007-2011. Denne gruppe ankom for første gang til Danmark i 2007 og opholdt sig i landet i alle årene til og med 2011. Dermed opnår vi viden om både graden af sårbarhed blandt grønlænderne på stofmisbrugsområdet målt i forhold til de øvrige danskere, og hvordan grønlændernes sårbarhed ændrer sig over tid i Danmark.

Oplysninger vedrørende stofmisbrugsbehandling stammer fra Register over stofmisbrugere i behandling (SIB), som er et register over borgere, der gennem deres kommune er visiteret til behandling for deres stofmisbrug. Indberetninger af oplysningerne til SIB foretages af kommunerne og dækker over en høj andel, men dog ikke af alle de visiterede borgere grundet fejl i registreringerne (Sundhedsstyrelsen, 2015).

Registret indeholder følgende oplysninger:

- Stamdata (fx CPR-nummer, opholdskommune, nationalitet)
- Demografiske og socioøkonomiske karakteristika (fx skole- og erhvervsuddannelse, hovedindtægtskilde, boligsituation, civilstatus, børn)
- Hvilke stoffer der indtages (både hovedstoffer, fx hash, metadon, heroin, amfetamin og kokain, og sidestoffer såsom alkohol)
- Hvor hyppigt og hvordan stofferne indtages (injektion, rygning mv.)
- Type og omfang af behandlingen.

Informationen om alkoholmisbrug er også indsamlet, men bruges alene ved beskrivelse af klientens sidemisbrug. Erfaringer fra stofmisbrugsbehandling tyder på, at stort set alle, der kommer i stofmisbrugsbehandlingen, har misbrug af både alkohol og stoffer (især hash).

Tak til Morten Dalsgaard, direktør for Frederiksberg Centeret, og Socialstyrelsen for gode og konstruktive kommentarer.

GRØNLÆNDERE I STOFMISBRUGSBEHANDLING

STATUS I 2011

På basis af oplysningerne fra SIB-registret ser vi på de personer i de to stikprøver, som blev registreret som modtagende behandling mindst én gang i 2011. Det drejer sig om i alt 319 personer, hvoraf 25 var grønlændere og 294 danskere. Ser vi på disse personer som andel af gruppen af hhv. danskere og grønlændere, finder vi, at 0,66 pct. af grønlænderne gennem deres kommune var visiteret til behandling for deres stofmisbrug i 2011 mod 0,13 pct. af stikprøven af danskere. Det vil sige, at andelen af grønlænderne i Danmark tilmeldt stofmisbrugsbehandlingen i 2011 er markant højere – fem gange så høj – som andelen af danskerne. Antager vi, at andelen af stofmisbrugere, som modtager behandling, er den samme i begge grupper, betyder det, at andelen af stofmisbrugere blandt grønlændere i Danmark er fem gange så stor som blandt de øvrige danskere. For begge grupper er der dog sandsynligvis en undervurdering af omfanget af stofmisbrug. Erfaringer fra misbrugsbehandlingssteder tyder på, at de fleste stofmisbrugere samtidig har et alkoholmisbrug, og at mange af disse misbrugere bliver registreret primært som alkoholmisbrugere.

Hash er det mest hyppigt registrerede stof blandt misbrugere. Mens 53 pct. af danske misbrugere i behandling i 2011 har indtaget hash, gælder det samme for 72 pct. af misbrugerne blandt grønlændere i Danmark. Andelen, som indtager andre illegale stoffer, fx kokain, heroin, amfetamin og ecstasy, er langt mindre i begge grupper.

Disse tal skal ses i lyset af to rapporter fra 2008, som samlet set tyder på, at en større andel af den voksne befolkning i Grønland end i

Danmark bruger hash¹, men at forbrug af andre illegale stoffer som fx heroin, kokain, amfetamin og ecstasy er væsentlig større i Danmark. Andelen af grønlændere, der har prøvet hash mindst én gang i deres liv, var mindst 9,2 procentpoint højere i Grønland end i Danmark i 2005 (Bjerregaard & Dahl-Petersen, 2008: s. 72-73; Sundhedsstyrelsen, 2008). Til gengæld er brug af andre illegale stoffer (fx heroin, kokain, ecstasy og amfetamin) ubetydelig i Grønland (Departement for Sundhed, 2014).

STOFMISBRUGSBEHANDLING FORDELT PÅ KØN

Blandt grønlænderne udgør kvinderne en langt større andel af dem, der modtager behandling for stofmisbrug, end de gør blandt danskerne. Således udgør kvinderne 44 pct. af alle grønlændere i behandling for stofmisbrug, mens de kun udgør 23 pct. af alle danskere i tilsvarende behandling. Det er en forskel på 19 procentpoint. Kvinder i begge grupper er dog underrepræsenteret blandt borgere i stofmisbrugsbehandlingen, fordi de udgør en større andel – 58 pct. og 51 pct. – af hhv. alle grønlændere og danskere.

En forklaring på den større andel af kvinder i stofmisbrugsbehandling blandt grønlænderne sammenlignet med de øvrige danskere kunne simpelthen være, at andelen af kvindelige stofmisbrugere er højere blandt grønlændere i Danmark sammenlignet med de øvrige danskere. Kvinderne blandt grønlændere i Danmark er mere udsatte på en række områder (Baviskar, 2015), og det kunne gøre dem mere sårbare over for misbrug af stoffer, fx hvis de har deres sociale netværk i misbrugsmiljøet.

---

1. Denne sammenligning i forhold til andelen af hashmisbrugere i hhv. Grønland og Danmark er baseret på nogle antagelser. Det er, fordi oplysningskilderne (*Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2005-2007* og *Sundhed og Sygelighedsundersøgelse (SUSY) 2005*) er baseret på stikprover, som er opbygget forskelligt. Undersøgelsen i Grønland dækker alle personer i Vestgrønland (hvor 92 pct. af befolkningen bor), som er mindst 18 år gamle, mens den i Danmark dækker personer på 16 år eller ældre i hele landet. Derudover er ordlyden i spørgsmålene om hashforbrug og svarmulighederne lidt forskellig i de to undersøgelser. Disse forskelle betyder, at vi er nødt til at lave nogle antagelser for at kunne sammenligne andelen af hashmisbrugere i de 2 lande. Rapporten *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2005-2007* (tabel 5.7, s. 73) angiver, at 44,7 pct. af deltagerne svarede, at de aldrig havde prøvet at ryge hash. Det betyder, at 55,3 pct. af deltagerne i undersøgelsen har roget hash mindst én gang i deres liv. Til sammenligning kan man se i rapporten *Narkotikasituation i Danmark 2008* (tabel 2.1.2, s. 16), at 46,1 pct. af de 16-44-årige i 2005 nogensinde har brugt hash. Vi ved, at brugen af hash generelt er lavere blandt ældre personer, og vi antager, at dette også gælder for personer over 44 år. På den basis konkluderer vi, at andelen af den danske befolkning (16+ år), som nogensinde har brugt hash, er lavere end 46,1 pct. Vi kan dog ikke sige noget om, hvor meget lavere. Og denne andel inkluderer formentlig også grønlændere bosiddende i Danmark. Vi antager desuden, at andelen af hashbrugere blandt de 16-17-årige i Grønland (som ikke er inkluderet i *Befolkningsundersøgelsen 2005-2007*) er den samme som blandt dem, der er 18 år eller ældre. En sidste antagelse er, at andelen af hashbrugere i hhv. Grønland og Danmark er uændret siden 2005. Med disse antagelser kan vi konkludere, at andelen af grønlændere, der har prøvet hash mindst én gang i deres liv, var mindst 9,2 procentpoint (55,3 pct. minus 46,1 pct.) højere i Grønland end i Danmark i 2005.

STOFMISBRUGSBEHANDLING OG ALDER

Grønlandere registreret i behandling har en gennemsnitlig alder på 40 år og er dermed 8 år *ældre* end de registrerede danskere, som har en gennemsnitlig alder på 32 år. Det er det modsatte af aldersforskellen mellem de to grupper som helhed. Med en gennemsnitlig alder på 42 år er grønlanderne samlet set 7 år yngre end de øvrige danskere.

En mulig forklaring kunne være, at de ældre grønlandske borgere har større udfordringer i Danmark og sværere ved at takle disse udfordringer, hvilket også gør dem mere sårbare over for stofmisbrug. En anden mulig forklaring på denne forskel kunne være, at man i Danmark hurtigere erkender at have et misbrug, fordi den enkelte nemmere indser sin afvigende adfærd i sammenligning med det øvrige samfund. Dette afspejles i, at gennemsnitsalderen for, hvornår en borger definerer sig selv som værende i misbrug og søger hjælp, også er lavere for danskerne end for grønlanderne.

STOFMISBRUGSBEHANDLING FORDELT PÅ KOMMUNER

En meget høj andel (68 pct.) af grønlandske stofmisbrugere i behandling bor i de fem største danske kommuner (København, Aalborg, Aarhus, Odense og Esbjerg) sammenlignet med 36 pct. af den tilsvarende gruppe af danskere. Det vil sige, at næsten 7 ud af 10 grønlandere i behandling har bopæl i disse kommuner. De to grupper, grønlandere og danskere, er i forvejen overrepræsenteret i disse kommuner, idet 47 pct. og 25 pct. af hhv. grønlandere i Danmark og danskere bor der. Der er således en markant højere koncentration af personer i stofmisbrugsbehandling blandt grønlanderne i disse kommuner end blandt danskerne.

Der kan være forskellige årsager til den markante overrepræsentation blandt begge grupper. Det kan skyldes, at stofmisbrugerne samler sig i de større kommuner, hvor adgang til stofferne er nemmere, og at netop disse kommuner har bedre behandlingstilbud til stofmisbrugere (Benjaminsen, Andersen & Sørensen, 2009). En anden årsag, som især gælder for de grønlandske stofmisbrugere, kan være, at de nemmere kan finde et fællesskab med andre misbrugere i disse kommuner. Erfaringen blandt praktikere på stofmisbrugsområdet er, at mange i målgruppen kender hinanden på kryds og tværs og i øvrigt ofte vandrer mellem de større byer.

RESULTATER FRA FORLØBSUNDERSØGELSEN

Forløbsundersøgelsen følger de 221 grønlændere, som ankom til Danmark i 2007 og boede i landet i hele perioden 2007-2011. Knap 5 pct. af disse grønlændere (svarende til 10 personer) blev gennem deres kommune visiteret i behandling for deres stofmisbrug på et eller andet tidspunkt i perioden 2007-2011. 3 personer startede deres behandling ca. 1 år efter ankomst (i 2008), 5 begyndte i 2009 og 2 i 2010. Flere af disse personer havde mere end ét behandlingsforløb i perioden.

OPSUMMERING

Andelen af grønlændere i Danmark visiteret af deres kommuner til stofmisbrugsbehandling i 2011 var fem gange så høj som andelen af de øvrige danskere. Det tyder på, at andelen af stofmisbrugere blandt disse grønlændere er betydeligt højere end den tilsvarende andel blandt danskerne. Generelt er både grønlandske og danske kvinder underrepræsenterede blandt gruppen i stofmisbrugsbehandling, omend den grønlandske andel af kvinder i behandling er næsten dobbelt så stor som den danske. Grønlænderne registreret i behandling er betydeligt *ældre* end de registrerede danskere, selvom grønlænderne som helhed er markant yngre end danskerne i gennemsnit. Det er formentlig et tegn på, at de ældre borgere samt kvinder blandt grønlændere i Danmark er mere sårbare over for stofmisbrug, fordi de har en højere sandsynlighed for at være udsatte.

Der er desuden en meget højere koncentration af personer i behandling for et stofmisbrug i de fem største kommuner blandt grønlænderne end blandt danskerne – også når vi tager den højere overrepræsentation i disse kommuner blandt grønlændere i betragtning. Det kan bl.a. skyldes, at stofmisbrugerne samler sig i de større kommuner, hvor de har nemmere adgang både til misbrugsmiljøet og til behandlingstilbud til stofmisbrugere.

Forløbsanalysen viser, at knap 5 pct. af de 221 grønlændere, som ankom til Danmark i 2007 og boede i landet i hele perioden 2007-2011, kom i stofmisbrugsbehandling. Disse tal bør læses dog med forbehold både på grund af databrud i forbindelse med registeromlægningen i 2007, og fordi det drejer sig om små tal.

LITTERATUR

- Baviskar, S. (2015): *Grønlandere i Danmark: En registerbaseret kortlægning*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 15:29.
- Benjaminsen, L., D. Andersen & M. Sørensen (2009): *Den sociale stofmisbrugsbehandling i Danmark*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 09:19.
- Bjerregaard, P. & I.K. Dahl-Petersen (red.) (2008): *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2005-2007: Levevilkår, livsstil og helbred*. (SIF's Grønlandsskrifter; Nr. 18). København: Syddansk Universitet. Statens Institut for Folkesundhed.. Hentet fra: http://www.sif-folkesundhed.dk/upload/befolkningsunders%C3%B8gelsen_1_002.pdf. Besøgt 10. oktober 2014.
- Departementet for Sundhed (2014): *Misbrugsbehandling – behov og samfundsmæssige gevinster*. Departementet for Sundhed og Infrastruktur. Hentet fra: http://naalakkersuisut.gl/~media/Nanoq/Files/Publications/Departement%20for%20Sundhed%20og%20Infrastruktur/Sundhed/Misbrugsbehandling/Redegoerelse_Misbrugsbehandling.PDF. Besøgt 11. november 2015.
- Sundhedsstyrelsen (2015): *Registerdeklaration for Register over stofmisbrugere i behandling (SIB)*. Hentet fra: <http://www.ssi.dk/~media/Indhold/DK%20-%20dansk/Sundhedsdata%20og%20it/NSF/Registre/Stofmisbrugere/Registerdeklaration%20for%20Register%20over%20stofmisbrugere%20i%20behandling.ashx> Besøgt 14. oktober 2015.

- Sundhedsstyrelsen (2012): *Narkotikasituationen i Danmark 2012. Årsrapport til det europæiske center for overvågning af narkotika og narkotikamisbrug, EMCDDA*. Hentet fra:
<http://sundhedsstyrelsen.dk/~media/D0F85C82A6A84EA3ACE2B76D7EC00F36.ashx>. Besøgt 14. oktober 2015.
- Sundhedsstyrelsen (2010): *Fællesindhold for registrering over stofmisbrugere i behandling: 2010*. Hentet fra:
<http://www.ssi.dk/~media/Indhold/DK%20-%20dansk/Sundhedsdata%20og%20it/NSF/Registre/Stofmisbrugere/F%C3%A6llesindhold%20for%20registrering%20af%20stofmisbrugere%20i%20behandling.ashx>. Besøgt 14. oktober 2015.
- Sundhedsstyrelsen (2008): *Narkotikasituationen i Danmark 2008. Årsrapport til det europæiske center for overvågning af narkotika og narkotikamisbrug, EMCDDA*. Hentet fra:
<http://sundhedsstyrelsen.dk/~media/363EE37C48D54EC09E563CD8492583B5.ashx>. Besøgt 11. december 2015.
- SUSY (2010): *Sundhed og Sygelighed i Danmark 2010*. Statens Institut for Folkesundhed (SIF). Hentet fra: http://www.sifolkesundhed.dk/upload/susy_2010_til_hjemmeside.pdf. Besøgt 3. december 2015.